

Sygn. akt V ACa 451/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Karczyńska – Szumilas (spr.)
Sędziowie:	SA Hanna Rucińska SO del. Artur Fornal
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Naróg

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2019 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank Spółka Akcyjna w W.

przeciwko K. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 20 luty 2018 r., sygn. akt I C 333/17

oddala apelację.

SSO del. Artur Fornal SSA Teresa Karczyńska – Szumilas SSA Hanna Rucińska

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 451/18

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank spółka akcyjna z siedzibą w W. domagał się zasądzenia od pozwanej K. K. kwoty 184.566,43 zł w tym: kwoty 167.637,95 zł tytułem kapitału z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP rocznie, ale nie więcej niż wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 15 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, kwoty 15.749,10 zł tytułem odsetek umownych za okres korzystania z kapitału wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, kwoty 1.176,24 zł tytułem odsetek karnych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, kwoty 3,14 zł tytułem opłat i prowizji oraz kosztów procesu, wskazując, że pozwana nie wywiązała się z obowiązku zwrotu zaciągniętego kredytu.

W dniu 22 czerwca 2017 r. Sąd Rejonowy L. w sprawie sygn. akt VI Nc-e (...) wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty domagała się oddalenia powództwa jako przedwczesnego i nieuzasadnionego oraz umorzenia postępowania, podnosząc, że pozew w sprawie nie zawiera informacji odnośnie prób mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu pomiędzy stronami, a skoro powód wypowiedział warunki umowy, to pozbawił się podstawy dochodzenia roszczeń od pozwanej, a nadto umowa kredytu nie zawiera klauzuli o możliwości kapitalizacji odsetek, a ona nie wyraziła na to zgody, co czyni niezasadnym dochodzenie skapitalizowanej kwoty odsetek oraz żądanie zasądzenia dalszych odsetek od skapitalizowanych odsetek i kosztów.

Pozwana wniosła także o rozłożenie ewentualnego zasądzanego świadczenia na raty po 500 zł miesięcznie, wyjaśniając że rok 2017 był dla niej ciężki z uwagi na chorobę, opłaty i problemy w gospodarstwie – zalania, nie zebranie siana z drugiego pokosu, zniszczenie przez huragany lasu i części dachu.

Wyrokiem z 20 lutego 2018 r. Sąd Okręgowy w S. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 184.566,43 zł wraz z odsetkami umownymi od kwoty 167.637,95 zł w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP rocznie, ale nie większej niż wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 15.04.2017 r. do dnia zapłaty, odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 16.925,34 zł od dnia 24.04.2017 r. do dnia zapłaty oraz obciążył pozwaną kosztami procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 13 marca 2015 r. strony zawarły umowę konsolidacyjnego kredytu gotówkowego.

Pozwana nie realizowała obowiązku spłaty rat kredytowych, wobec czego powód wypowiedział umowę.

Dnia 30 marca 2016 r. strony zawarły ugodę, w której pozwana uznała swoje zobowiązanie wobec powoda wynoszące 167.923,28 zł, w tym kapitał - 162.193,92 zł, odsetki umowne - 5.459,03 zł, odsetki karne naliczone do dnia 30 marca 2016 r. - 270,33 zł. Powód zwolnił pozwaną z obowiązku zwrotu odsetek karnych; strony zgodnie dokonały

umownej kapitalizacji odsetek umownych w kwocie 5.459,03 zł i doliczyły je do kapitału oraz uzgodniły, że zadłużenie pozwanej wynosi 167.652, 95 zł. Strony ustaliły także, że w okresie obowiązywania ugody odsetki umowne naliczane będą według zmiennej stopy procentowej, na którą składa się stawka referencyjna oraz marża; oprocentowanie na dzień podpisania ugody wynosiło 10% w skali roku, rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień podpisania ugody 10,55%. Zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez strony w przypadku opóźnienia w terminowym regulowaniu przez pozwaną zobowiązań pieniężnych wynikających z umowy powód miał prawo pobierać od kwoty niespłaconych w terminie zobowiązań podwyższone odsetki w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie.

Pozwana nie dokonywała na rzecz powoda wymaganych wpłat, wobec czego powód wypowiedział umowę ugody z zachowaniem 30 - dniowego terminu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia pisma; pismo z wypowiedzeniem umowy pozwana odebrała w dniu 30 stycznia 2017 r.

Pismem z dnia 24 marca 2017 r. powód w związku ze skutecznym wypowiedzeniem umowy ugody wystosował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty kwot: 167.637,95 zł tytułem należności kapitałowej, 15.749,10 zł tytułem odsetek umownych, 151,79 zł tytułem odsetek podwyższonych za opóźnienie w spłacie należności kapitałowej, 3,14 zł tytułem kosztów i opłat.

Sąd Okręgowy ustalił także, że na dzień 14 kwietnia 2017 r. zadłużenie pozwanej wynosiło 184.566,43 zł, w tym z tytułu kapitału – 167.637,95 zł, z tytułu odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w wysokości 10% od dnia 29 kwietnia 2016 r. do dnia 22 marca 2017 r. - 15.749,10 zł, z tytułu odsetek za opóźnienie naliczonych od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 10% od dnia 29 kwietnia 2016 r. do dnia 14 kwietnia 2017 r. – 1.176,24 zł, z tytułu opłat i prowizji - 3,14 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwana wskazując jedynie na możliwość skierowania sprawy do mediacji oraz niezasadność skapitalizowania odsetek nie zaprzeczyła twierdzeniom zawartym w pozwie, które Sąd I instancji na mocy art. 230 k.p.c. uznał za przyznane.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że jakkolwiek niepodanie przez powoda w pozwie informacji, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, ewentualnie niewyjaśnienie okoliczności, które stały na przeszkodzie takim próbom, stanowi brak formalny pozwu, to jednak nie jest to brak który uniemożliwia nadanie sprawie dalszego biegu i w konsekwencji nie wiąże się on dla powoda z konsekwencją zwrotu pozwu na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. Również sam fakt możliwości pozasądowego rozwiązania sporu nie ma żadnego wpływu na wymagalność roszczenia, a tym samym jego przedwczesność.

Niezależnie od powyższego, Sąd Okręgowy wskazał, że powód podjął próbę polubownego pozasądowego rozwiązania sporu, wzywając pozwaną do zapłaty należności pismem z dnia 22 marca 2017 r., na które pozwana nie zareagowała.

Podkreślił Sąd I instancji, że złożenie skutecznego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy skutkuje wymagalnością należności, a powód dochodzi świadczenia głównego i „obok” niego świadczenia ubocznego w postaci odsetek, zaś czynność polegająca na wyliczeniu odsetek i dochodzeniu ich obok żądania głównego wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu, nie jest kapitalizacją odsetek.

W tym stanie rzeczy, skoro powód w oparciu o przedstawione i niekwestionowane przez pozwaną dokumenty wykazał istnienie i wysokość roszczenia wobec pozwanej, to powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie na podstawie art. 471 k.c. w zw. z art. 69 ustawy prawo bankowe.

O odsetkach Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 359 k.c., art. 481 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

Wskazując na treść art. 320 k.p.c., za niezasadny Sąd Okręgowy uznał wniosek pozwanej o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty w wysokości po 500 zł miesięcznie. Sąd Okręgowy stwierdził, że w doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że przepis ten znajduje zastosowanie do sytuacji, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądzzonego świadczenia byłoby dla strony pozwanej niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby ją lub jej bliskich na niepowetowane szkody. Ochrona, jaką zapewnia art. 320 k.p.c. nie może być jednak stawiana ponad ochronę powoda w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu powoda.

Pozwana, wnosząc o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty, poprzestała jedynie na ogólnym twierdzeniu, że sytuacja losowa nie pozwala jej na spłacanie rat w wysokości wyższej niż 500 zł miesięcznie. Wskazywała ona, że rok 2017 był dla niej trudny, odwołując się do choroby i związanych z tym wysokich kosztów leczenia, klęsk, jakie dotknęły jej gospodarstwo w postaci zalań i huraganu, przy czym nie powołała żadnych dowodów na poparcie tych twierdzeń. Sąd Okręgowy wezwał pozwaną do złożenia wniosków dowodowych na poparcie twierdzenia, że w niniejszej sprawie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności uzasadniające rozłożenie należności na raty, jednakże pozwana nie wykonała powyższego zobowiązania.

Sąd Okręgowy stwierdził, że wobec powyższej okoliczności nie miał możliwości oceny wniosku pozwanej o rozłożenie świadczenia na raty, a tym samym uwzględnienia tego wniosku. Niezależnie od powyższego, oceniając powyższy wniosek przez pryzmat interesów wierzyciela, Sąd I instancji zwrócił uwagę, że pozwana zaproponowała taką wysokość raty, że spłacałaby zadłużenie przez wiele lat, co naruszałoby interes powoda, zwłaszcza jeśli dodatkowo się zważy, że rozłożenie świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratałnych świadczeń za okres od wyroku do daty płatności poszczególnych rat.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w S. wywiodła pozwana, zaskarżając go w całości i zarzucając błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia oraz obrazę przepisów prawa materialnego i procesowego.

Skarżąca domagała się uchylecia zaskarżonego wyroku, oddalenia powództwa i umorzenia postępowania, ewentualnie zawarcia pomiędzy stronami ugody i zobowiązania powoda do przedstawienia szczegółowego rozliczenia wszystkich dokonanych przez nią na rzecz powoda wpłat, w celu ustalenia faktycznej wysokości jej zadłużenia oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu apelacji skarżąca podkreśliła, że powód dokonał kapitalizacji odsetek, podczas gdy umowa pożyczki nie zawierała klauzuli o ich kapitalizacji, zaś Sąd I instancji

zasądzając kwotę 184.536,29 zł, naraził ją na niepowetowaną stratę. Skarżąca podniosła, że fakt, że nie zakwestionowała podstawy prawnej i faktycznej istnienia roszczenia nie oznacza, że zaaprobowwała ona próbę bezpodstawnego dochodzenia przez powoda nienależnych mu roszczeń; w sprzeciwie od nakazu zapłaty przedstawiła konkretne stanowisko względem pozwu. W ocenie skarżącej niedopełnienie przez powoda wymogu formalnego dotyczącego zawarcia w pozwie informacji czy strony postępowania podjęły próbę mediacji lub innego polubownego sposobu rozwiązania sporu powinno doprowadzić do zwrotu pozwu i przegrania przez powoda postępowania na skutek upływu terminu przedawnienia roszczenia. Odnosząc się do kwestii wypowiedzenia umowy skarżąca podkreśliła, że czym innym jest „wypowiedzenie umowy” a czym innym „wypowiedzenie umownych warunków spłaty zadłużenia”, zatem ocenie powinno podlegać, czy przedmiotowa umowa w ogóle istnieje w obrocie prawnym. Skarżąca wskazała, że jeśli Sąd I instancji mógł zastosować przepis art. 320 k.p.c. nawet z urzędu, a jeżeli nie miał pewności co do jej sytuacji materialno – bytowej mógł wezwać ją do usunięcia braków formalnych w tym zakresie, podając spis informacji i dokumentów, które mogłyby te wątpliwości rozwiązać. Sąd Okręgowy nawet nie podjął rzetelnej próby zweryfikowania, czy ze względu na stan majątkowy, rodzinny i zdrowotny pozwanej spełnienie zasądanego świadczenia byłoby dla niej niemożliwe do wykonania lub bardzo utrudnione i narażałoby ją lub bliskich na niepowetowane szkody. Skarżąca podkreśliła również, że wystąpienie przez powoda z pozwem, zanim podjęto próbę polubownego rozwiązania sporu godzi w treści art. 5 k.c.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego, wskazując na niezasadność zarzutów podniesionych w wywiedzionym środku zaskarżenia oraz przedstawiając szczegółowe rozliczenie należności dochodzonej pozwem.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej nie jest zasadna. Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia stanu faktycznego sprawy, które Sąd Apelacyjny w pełni podziela i uznaje za własne, zatem nie zachodzi potrzeba ich ponownego przytaczania. Skarżąca zarzucając dokonanie przez Sąd I instancji błędów w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, nie wskazała jakie miałyby to być błędy oraz jakie dowody w związku z tym zostały przez Sąd I instancji ocenione z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd I instancji zgromadzony w sprawie materiał dowodowy ocenił zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c.; słusznie też przy czynieniu ustaleń faktycznych uwzględnił okoliczność, że pozwana w istocie nie kwestionowała zasady dochodzonego roszczenia, zaś jej zarzuty w odniesieniu do wysokości tego roszczenia ograniczały się do okoliczności wskazywanych w pozwie. Pozwana w apelacji domagała się co prawda zobowiązania powoda do przedstawienia szczegółowego rozliczenia wszystkich dokonanych przez nią na rzecz powoda wpłat, w celu ustalenia faktycznej wysokości jej zadłużenia, jednakże zgodnie z

art. 505³⁵ k.p.c. zarzuty pozwany winien przedstawić w sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym pod rygorem ich utraty, zaś sprzeciw pozwanej nie wskazuje na kwestionowanie wysokości dochodzonej należności z uwagi na dokonywane przez nią wpłaty. Powyższa okoliczność nakazywała pominięcie zgłoszonego przez pozwaną wniosku dowodowego na mocy art. 227 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c., a

niezależnie od tego wskazać trzeba, że powód złożył dokumenty zawierające szczegółowe rozliczenia dochodzonej należności, zostały one doręczone pozwanej, która nie zajęła wobec ich treści stanowiska.

Podzielić należy ocenę Sądu Okręgowego, że złożenie skutecznego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy skutkuje wymagalnością należności i, wbrew twierdzeniom skarżącej, w żadnej mierze nie pozbawia powoda prawa do jej dochodzenia.

Słusznie także wskazał Sąd Okręgowy, że niepodanie przez powoda w pozwie informacji, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, ewentualnie niewyjaśnienie okoliczności, które stały na przeszkodzie takim próbom, stanowi brak formalny pozwu, jednak nie wiąże się on z konsekwencją zwrotu pozwu na podstawie art. 130 § 1 k.p.c., ani też nie ma wpływu na wymagalność roszczenia.

Postanowieniem z 20 listopada 2017r. Sąd I instancji nadto skierował sprawę do mediacji, jednakże powód w piśmie z dnia 5 grudnia 2017r. nie wyraził zgody na mediację, której podstawową zasadą jest dobrowolność.

Wyjaśnić też trzeba, że strony już w dniu 30 marca 2016 r. zawarły ugodę dotyczącą spłaty obciążającej pozwaną należności, jednakże pozwana nie wywiązała się z jej warunków, zatem nie można stwierdzić, aby powód wystąpił z pozwem, nie poprzedzając tego próbą polubownego rozwiązania sporu. Słusznie skarżąca wskazuje, że skoro powód dochodził kwoty 15.749, 10 zł z tytułu odsetek umownych i domagał się od tej kwoty odsetek za opóźnienie od daty wytoczenia powództwa to dokonał skapitalizowania tych odsetek; o fakcie braku kapitalizacji (zatem uczynienia odsetek kapitałem od którego można domagać się odsetek) nie świadczy sam prosty fakt nie doliczenia uzyskanej wartości do świadczenia głównego. Dochodzenie jednak przez powoda odsetek za opóźnienie od skapitalizowanych odsetek nie łamie zakazu anatocyzmu w zakresie i znajduje podstawę w art. 482 § 1 k.c., zgodnie z którym od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie od chwili wytoczenia o nie powództwa, zaś zgoda pozwanej wymagana byłaby w wypadku doliczenia kwoty odsetek do należności głównej i domagania się od tak określonej kwoty odsetek od daty wcześniejszej niż data wytoczenia powództwa.

Wskazać też trzeba, że w dniu 30 marca 2016 r. strony zawarły ugodę, w której pozwana uznała swoje zobowiązanie wobec powoda wynoszące 167.923,28 zł, w tym kapitał - 162.193,92 zł, odsetki umowne - 5.459,03 zł, odsetki karne naliczone do dnia 30 marca 2016 r. - 270,33 zł.; w treści tej ugody strony zgodnie też dokonały kapitalizacji odsetek umownych w kwocie 5.459,03 zł, doliczając je do kapitału, co pozostawało dopuszczalne stosownie do obowiązującego w dacie zawierania przez strony umowy ugody art. 482 § 2 k.c., zgodnie z którym zakaz anatocyzmu doznawał wyjątku w odniesieniu do umów dotyczących długoterminowego korzystania z kapitału instytucji kredytowych

Skarżąca zarzuciła także, że Sąd Okręgowy nie podjął rzetelnej próby zweryfikowania, czy ze względu na jej stan majątkowy, rodzinny i zdrowotny spełnienie

zasądzonych świadczenia jest dla niej niemożliwe do wykonania lub bardzo utrudnione i naraża ją lub bliskich na niepowetowane szkody, jednakże zarządzeniem z 13 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy zobowiązał pozwaną między innymi do złożenia wniosków dowodowych oraz twierdzeń na poparcie wniosku o rozłożenie świadczenia na raty. W wykonaniu tego zobowiązania pozwana złożyła pismo przygotowawcze z 19 lutego 2018 r., w którym przytoczyła okoliczności wskazane przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, jednakże nie wniosła o przeprowadzenie celem ich wykazania jakichkolwiek dowodów. Abstrahując od propozycji pozwanej w odniesieniu do wysokości rat zdecydowanie niekorzystnej dla powoda, podzielić należy w tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego, że jedynie na podstawie przytoczonych twierdzeń powódki nie można było jej wniosku o rozłożenie świadczenia na raty uznać za uzasadniony. Wbrew zarzutom skarżącej Sąd I instancji nie miał też obowiązku wskazania pozwanej jakie wnioski dowodowe powinna złożyć, albowiem inicjatywa dowodowa w procesie, zgodnie z art. 6 k.c., należy przede wszystkim do jego stron. Wobec powyższych okoliczności apelacja podlegała na podstawie art. 385 k.p.c. oddaleniu, zaś o kosztach postępowania Sąd Apelacyjny nie orzekał, albowiem powód nie twierdził, aby poniósł jakiegokolwiek koszty postępowania apelacyjnego.